

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 11 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja.

Posiljatve na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Ilirska ulica številka 22. I. nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petiti vrticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrtica 24 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Pisatelj Ivan Cankar.

Eden najboljših slovenskih pisateljev, Ivan Cankar, je preminul in se povrnil v prah in pepel. Tisti Cankar je umrl, ki je bil po svoji duši plemenit človek, odkritosrčen značaj, ki je poznal bedo življenja, socialno stališče proletarca kakor noben drug pisatelj na Slovenskem. Kot pisatelj je užival ne le pri nas, nego tudi pri drugih, zlasti slovanskih pisateljih, izreden ugled. Kdor je čital njegovo krasno slovensščino, se je naravnost naslajal, kdor je čital njegove pikre satire na puhlo in domišljavo slovensko buržoazijo, kdor je čital Hlapca Jerneja in druge njegove socialne spise, ta je moral spoznati v Cankarju bistrega opazovalca in pravičnega kritika. Cankar je bil v prvi vrsti umetnik, umetnik, ki je delal z dušo in po svojem prepričanju. Tega dejstva ne bo mogel nikdar nihče utajiti in če je Cankar velik pisatelj kot leposlovec, je potem njegova veličina še stokrat večja, ker je pisal po svojem notranjem prepričanju ne glede na okuženo okolico, ki najraje čita slavospeve o sebi ali vznemirljive romane in senzacijske spise.

Cankarja ni več med živimi; umrl je po trajnejši mučni bolezni, ki navadno obiskuje proletarske rodovine. Ivan Cankar je bil po svojem prepričanju socialist. To je vedno naglašal in rad se je odzival našim organizacijam kot predavatelj. Enkrat je tudi kandidiral v litijsko-višnjegorskem okraju, kjer je dobil izredno veliko število glasov. Bival je več let na Dunaju, zadnja leta pa v Ljubljani. Stanoval je več let na prijaznem Rožniku in šele zadnje mesece v mestu v Škofji ulici.

Rojen je bil blagi Cankar na Vrhniki dne 10. maja 1878. Oče mu je bil krojač; mati pa mu je kmalu umrla. Študiral je na ljubljanski realki, kjer se začel tudi njegovo literarno delovanje.

Dragi Cankar! Slovenski proletarijat toči solze ob Tvojem grobu, v Tebi je izgubil sotrpina, tovariša, ki je poznal dušo trpečega proletarca. V Ljubljani so razstavili Tvoje umrljive ostanke v Narodnem domu, priredili so Ti slovesen pogreb v petek ob 3. popoldne in se klanjali Tvojemu spominu, toda razumeli Te niso, ne razumejo Te in Te še dolgo ne bodo razumeli.

Počivaj! Proletarijat Ti ostane hvaležen, Tebi, učitelju odkritosrčnosti in pravičnosti, Tebi, umetniku, ki si pisal s krvjo in bolestjo svoja čutila zlasti za nas. lj.

Resen položaj za strokovne organizacije.

Tedaj, ko smo se pripravljali na ustanovitev nove države, smo sanjali o zlati svobodi in o deželi, kjer teče med in mleko. Niti toliko časa nismo imeli, da bi se bili trezno pogovorili o razmerah v novi državi, o gospodarstvu, o socialnih vprašanjih in o vseh stvareh, ki se tičejo ljudstva. Oznanjevalci niso pustili do besede nobenih preudarkov, nobenih razmotrivanj in nikogar niso vprašali, kakšna bo in kakšna more biti ta nova domovina. Ljudstvo je kričalo hosana z meščanskimi politikami, ki so pa pravtako malo mislili kakor nerazsodno ljudstvo.

Danes postaja slika jasnejša. Vladajoči meščanski krogi se začnejo upirati zahtevam delavstva, poklicati hočejo v deželo čete sporazuma, da napravijo »red« in izvedejo disciplino, ki se pa ne tiče le vojaških vprašanj, marveč še mnogo bolj je naperjeno to stremljenje proti delavstvu. Delavstvu hočejo komaj pustiti tiste ugodnosti, ki so jih imeli in v nekaterih primerih pa tudi tiste odrekajo. Volja delavstva ne sme zmagati, tega mnenja so.

To stremljenje vladajočih krogov nam sicer ni novo, zakaj nikdar nismo pričakovali, da bodo zakrknjeni meščani, ki ne poznajo delavskega gibanja in so socialnopolitično popolnoma nevzgojeni, postali čez noč moderni, demokratični političarji. Prav zaradi tega se mora delavstvo zavedati položaja in računati s tem, da ima v novi državi opraviti z bolj nazadnjaško meščansko družbo kakor je imelo celo v stari Avstriji. Organizirano delavstvo čakajo spričo tega veliki boji ne le gospodarski marveč tudi kulturni, preden pride naša javnost do onega vsaj nekoliko modernega naziranja, ki obvlada že dolgo druge dežele. Res je, da trdi pri nas vsak šušmar, da je socialist, toda dela pa vedno nasproti, češ, da razmere ne dopuščajo takih vprašanj, kakršna lahko rešujejo že drugod.

Strokovne organizacije ne morejo tega dejanskega položaja prezreti. Vsak zaveden delavec bo rekel, če je tako, potem je pa potreben boj do skrajnosti. In prav ima tisti, ki to trdi. Vendar pa ni vseeno, kako se vrši in kako se izvrši ta boj. Nekateri mislijo, stopimo v stavko, drugi, neljube ljudi zapodimo, pa bo konec muk. Če gre za osebo ali za krajevno zahtevo, je to le malenkost, ki v splošnem ne pride delavstvu v prid, marveč le manjšim skupinam ali krajem. Delavske organizacije pa imajo namen izboljšati splošen položaj, ker more le tak biti trajne vrednosti. Vrhutega morajo organizacije delati v vseh važnih korakih sporazumno in z odobrenjem celotne organizacije. Posamezni kraji morajo imeti moralno oporo v celi organizaciji, ker le potem je zajamčen uspeh, poznati morajo tudi tovariši zahteve in prepričati se jih mora o potrebi tega ali onega boja, da eventualno bojujoče tovariše primerno podpirajo. To je nujno potrebno za vsako delavsko gibanje, pa naj se tiče mezd, delovnih razmer ali pa drugih zahtev.

Kaj je torej potrebno v ta namen?

Ze nekajkrat smo omenjali, da naj prirejajo zaupniki čim več sestankov, na katerih govore o teh stvareh. Člani organizacije morajo vedeti, da se more in sme izvesti odgovorne akcije le sporazumno z vsemi organizacijami. Organizirani delavci morajo poznati najboljšo disciplino, strogo solidarnost s sorodnimi in drugimi delavskimi organizacijami, ker je, kakor smo rekli, mogoče doseči trajne uspehe le v složnih nastopih. Zaupniki morajo skrbeti za to, da se v organizaciji ne zgodi ničesar, kar bi organizacija že vnaprej ne odobrila. Za tako vzgojo članstva je pa potrebno, da se prirejajo sestanki, na katerih se razpravlja o teh stvareh. Ni dovolj, da je delavec član organizacije, slab član je celo v škodo organizaciji, pač pa mora član poznati le dolžnosti napram organizaciji in storiti, kar zahteva od nje celotna organizacija. Samovoljnost posameznih članov more skupni stvari le škodovati.

Ker imamo v naši meščanski družbi prav velike nasprotnike delavstva in delavskih zahtev, je naša naloga, da smo desetkrat bolj previdni. Z bojem bomo dosegli, kar bo mogoče, toda naš boj mora biti discipliniran, mora ga voditi vse delavstvo po načelih, ki jih določi vodstvo organizacij. Ne cepimo moči, ne dajamo prilike meščanskim strankam, da bi nas psovale, ne delajmo nikomur krivice, pač pa zahtevajmo svoje pravice potom organizacij. Le organizacije so naše zastopnice, ne pa posamezni Peter ali Pavel.

Zdelo se nam je potrebno omeniti te stvari, ker sedaj snujemo svoja lastna osrednja društva, ki morajo postati vodilna sila v boju za vse naše zahteve in pravice. Le če se bomo ravnali tako, bodo naše organizacije delale z uspehom in napredovale kot so dosedaj. Posamezne skupine ne morejo izvojevati mnogo, izvojujejo pa lahko mnogo več velike in disciplinirane organizacije.

Sodruzi in sodružice! Tovariši! Ravnajmo se po teh načelih, da nas nasprotnik ne zaloti nepripravljeni. Preži na nas, to vemo, ne vemo pa trenutka, kdaj nam bo skušal vzeti še marsikaj, kar že imamo. To hočemo in moramo preprečiti. Zato vso nediscipliniranost proč, vse akcije posameznikov ali posameznih delov delavstva proč in organizacija naj nastopa vedno kot celota. Kdor krši to načelo, je sovražnik delavstva.

Iz revirnega odbora rudarjev.

(Konec.)

Rekli smo, da ima list »Delavec« postati glasilo vseh strokovno organiziranih delavcev brez razlike strok. Ker pa se list nahaja še vedno v rokah revirnega odbora, ki je dosedaj tudi vestno skrbel za njegov obstoj, je odbor sklenil, da si pridrži lastninsko pravico še toliko časa, dokler se ne skliče strokovni kongres snujočih se samostojnih strokovnih zvez. Strokovni komisiji, ki jo izvoli strokovni kongres, izroči revirni odbor potem list.

Revirni odbor torej stoji na stališču, da postani »Delavec« skupna last vseh naših strokovnih organizacij. Vsem strokovnim organizacijam se torej nujno priporoča, da list za vse svoje člane uvajajo in naročajo.

Revirni odbor se je pri svoji seji tudi pečal z vprašanjem glede znamk, s katerimi blagajniki podružnic kvitirajo vplačane članske prispevke. Teh znamk za enkrat ne bo. Ne bo jih zaradi tega, ker vsled nepravilnosti, ki vladajo glede poštnega prometa od dosedanje skupne Unije rudarjev avstrijskih ni mogoče dobiti nobene pošiljatve. Smo takorekoč odrezani. Na prejem znamk iz Turna torej ne moremo računati, da bi nam jih tamošnji sodrugi gotovo radi odstopili. Znamke se bode skušalo naročiti, zanašati pa se ne smemo na to, da jih bomo kmalu dobili, ker je sedaj poštno prometna mizerija povsod enaka. Z ozirom na te težkoče je odbor sklenil, da se bo začasno vplačane prispevke članom kvitirale, oziroma potrjevale s pomočjo štampilj, tako kakor je to uvedeno pri nekaterih drugih organizacijah, na primer pri zvezi kovinarjev. V to svrhu bodo v najkrajšem času blagajniki vsake podružnice od Unije v Trbovljah prejeli štampiljo. Člani pa naj svoje tedenske prispevke nepretrgano redno plačujejo.

Enako dobe funkcionarji v najkrajšem času vse potrebne tiskovine.

Glede visokosti prispevkov in pa glede visokosti raznih podpor ne bo nikake izpremembe. Vse bo tudi za sedaj ostalo tako, kakor je bilo in izboljšamo to o ugodni priliki.

Kar pa se tiče stikov naše Unije slovenskih rudarjev in organizacij rudarjev drugih narodnosti in drugih držav, se bodo potrebni medsebojni odnosi uredili na mednarodnem kongresu rudarjev, ki bo gotovo sklican kakor hitro bo to mogoče.

Potem, ko so se rešila še nekatera vprašanja, tičočja se notranje uredbe in uprave nove Unije, je načelnik revirnega odbora sejo zaključil.

Ponavljamo še enkrat, naj se vse podružnice rudarjev in rudarji v krajih, kjer podružnic še ni, v vseh zadevah obračajo izključno le na naslov:

Unija slovenskih rudarjev v Trbovljah
»Delavski dom«.

In sedaj, tovariši rudarji in vsi tisti, ki ste vposleni pri rudniških obratih bodisi kot rokodelci ali kot drugi delavci, na delo! Na delo za novo našo Unijo.

Wilsonove točke in dogodki.

S silnim vriskom je pozdravljal ves civilizirani svet Wilsonova načela o ureditvi razmer po vojni. Bile so to besede vseučiliškega profesorja, ki je sedaj predsednik ameriške republike Zedinjenih držav. Filozof Wilson je govoril kot učitelj, hoteč morda vplivati na moralno človeštva in na vojujoče nasprotnike. Imajo pa njegove besede dve glavni napaki, namreč, iz njegovih besed se ne da posneti, ali jih je govoril kot reprezentant ameriške deparne gospode ali kot človekoljub. Dvoumne so njegove točke. Precizne niso, marveč so le splošne teze, o katerih misli kapitalistična družba drugače, navadno ljudstvo pa zopet drugače. Wilsonove točke so sprejele centralne države, a izpolniti jih niso hotele; točke je pa sprejel tudi sporazum na svojih konferencah. In če sedaj pregledujemo dogodke in primerjamo razne sklepe sporazuma, opazimo že na prvi hip, kako si sporazum razlaga Wilsonove točke. V Rusiji imamo že dolgo časa boljševiško vlado, ki ima v Rusiji velike simpatije, v Nemčiji imamo socialno republiko, ki ji načelujejo socialni demokrati in v obeh primerih odklanja

sporazum pogajanja s temi zastopniki narodov. Razentega pa izjavlja sporazum, da se hoče pogajati le z zastopniki narodov, ki jamčijo za družabni red.

Te izjave nam povedo mnogo. Sporazum, ki reprezentira kapitalistično družbo, se hoče pogajati s svojimi sovratniki, s kapitalisti, in napraviti take mirovne pogoje, da kapitalistično zaslužnji ves premagani svet. Amerikanski in angleški kapital hoče svobodo kapitalističnega gospodarstva, in ker je najmočnejši, bo z lahkoto obvladal ves svet s svojimi milijardami, kakor že dela doma in po svojih kolonijah. Sporazumu torej ne gre za svobodo narodov, marveč le za svobodo njegovega kapitalističnega gospodarstva. Podiarniti in centralizirati hoče kapital, v katerem bo sporazum kot največji kapitalist imel prvenstvo.

Te dni pride Wilson v Evropo. Nastanil se bo v Franciji. Iz njegovega nastopa bomo utegnili sklepati, kaj je Wilson pravzaprav mislil. Kljub temu in kljub morda poštenim namenom Wilsona pa smemo že danes trditi, da bo ob sklepanju miru odločevalo mnenje kapitalističnega sporazuma ter da bodo sklenili imperialističen mir, če že ne političen in aneksionističen, pa gospodarski. To se nam zdi važno povedati že sedaj, da nas dogodki ne presenetijo.

Iz delovanja nemške soc. dem. stranke na Štajerskem.

Štajerska soc. demokratična stranka je imela 30. junija t. l. v politični organizaciji 9633 moških in 3252 ženskih udov; zadnje število je posebno razveseljivo, kajti v poslednjem predvojnem l. 1913/14 je imela ženska organizacija 1865 članic. Za izobrazbo žensk hočejo sedaj delati z vsemi močmi. Strokovne organizacije štejejo približno 30.000 udov, izmed teh 3000 žensk. Mladinska organizacija, ki je vsled vojne silno trpela, ima sedaj 643 udov (80 žensk). Konsumne zadruge so mučile enake težave kakor povsod. Delavsko društvo »Priatelji otrok« je med vojno veliko storilo. Za ubogo, blede, vedno gladajočo deco je ustanovilo otroško zavetišče, kjer so otroci dobivali redno kosilo. Društvo je preskrbelo čevljev, prirejalo igre, izlete itd. Strankino glasilo »Arbeiter-ville« ima v delavnik 20.700 in v nedeľjo 25.100 naklade. (Slovenski sodrugi, te številke si vzemite za vzgled! Propagiranje med delavci, da bo tudi naš dnevnik »Naprej« dosegel to število.) Tudi nemško glasilo so mrcvarili kremplji cenzure, trpelo je vsled pomanjkanja časopisnega papirja in drugih potrebščin, ki so potrebne za tiskanje lista. Stranka je imela 42.128 K 75 v dohodkov, 40.472 K 82 v izdatkov, torej znaša prebitok 1655 K 93 v. Zborovanj je priredila 715, izmed teh je bilo 192 društvenih, 170 po § 2 in 333 zapuščinskih sej ter konferenc. Izobraževalni odsek je v Gradcu priredil 4 predavanja. Volilni sklad znaša 10.962 K 75 vin., premoženje izobraževalnega odseka 1115 K 41 vin.

Domači pregled.

Poziv vsem brezposelnim! Narodna vlada SHS v Ljubljani je sklenila, da je urediti na vseh okrajnih glavarstvih in mestnih magistratih avtonomnih mest na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani evidence brezposelnih delavcev, delavk, nastavljenec in nastavljenk. V to svrhu se ustanove posebni evidenčni uradi za brezposelne na okrajnih glavarstvih in mestnih magistratih. Vsak brezposelni delavec, delavka, nastavljenec in nastavljenka se naj od 9. decembra t. l. dalje do preklica oglasi osebno ali pismeno

pri svojem okrajnem glavarstvu ali magistratu v evidenčni pisarni za brezposelne in odda tam naslednje podatke: svoje ime, bivališče, domovinsko občino, rojstno leto, poklic, od kedaj brez posla, kje, v katerem obratu nazadnje zaposlen in s kako plačo, kedaj odpuščen od vojakov, izobrazba v stroki, dovršene šole, znanje jezikov, druge sposobnosti, za kakšno službo pripravljen. Morebitne pritožbe je javiti poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani, oddelek za brezposelnost. — Poverjenišvo za socialno skrb. (Oddelek za brezposelnost.)

Naredba poverjenišva za socialno skrbstvo. Naredba celokupne Narodne vlade z dne 6. decembra 1918, št. 180, ki daje občinam pravico, da posezajo po stanovanjih, se uveljavlja za občine mestno ljubljansko, Moste, Vič in Zgornjo Šiško. Te občine tvorijo glede določb o dvojnih stanovanjih enoten stanovalni okoliš. V Ljubljani, dne 6. decembra 1918. Kristan s. r.

Delavski koledarji za leto 1919 so končno po hudih ovirah izšli. Opremljeni so okusno kakor vsako leto. Zaradi velikanske draginje je cena koledarju (za splošno rabo, za rudarje in železničarje) nekoliko višja, stane namreč izvod 2 K 50 vin., a ima nekaj več vsebine kakor običajno. Zaradi nerednih poštnih razmer pa ne moremo pošiljati po pošti, dokler ne nastopijo redne razmere. Zato priporočamo organizacijam, da se ob priliki zglasijo v Ljubljani pri sodr. Zoretu v bolniški blagajni in vzamejo naročeni koledar s seboj. Ko se poštni promet otvori, bomo koledar doposlali vsem tistim, ki ga še ne bodo vzeli. Upamo pa, da se poštne razmere uredijo v najkrajšem roku.

Razpis služb uradnih slug. Pri službenem področju finančnega deželnega ravnateljstva v Ljubljani je popolniti več mest uradnih slug s prejemki, z aktivitetno doklado po izmeri službenega kraja in s pravico do uradne obleke. Razpisana mesta so izrečno pridržana vojnim invalidom, če so za tako službo sposobni. Lastnoročno pisane in pravilno kolkovane prošnje, opremljene z dokazili o starosti, o državljanstvu, o zdravju, o npravnostnem vedenju, da znajo brati, pisati in računati, ter z dokazilom o invalidnosti, naj se vložijo do dne 28. decembra 1918 pri predsedstvu finančnega deželnega ravnateljstva.

Narodna vlada SHS, poverjenišvo za socialno skrb, je prevzelo bivšo deželno poslovalnico za oblačila in zalogo obleke za begunce ter v namen razdelejevanja tega blaga ustanovilo »Oblačilno poslovalnico za Slovenijo« s sedežem v Ljubljani. Vsled tega je bilo začasno ustavljenno vsako razdelejevanje ljudskega blaga. Ker sta se skladišči združili, se ne bo delalo pri bodočem razdelejevanju blaga razlike med begunci in ostalim domačim prebivalstvom, temveč se bo razdelejevanje vršilo tako, da se bo vpoštevalo brez razlike samo ubožne sloje. Blago, kakor obleko bodo torej morali od sedaj dalje tudi begunci plačevati. Za izkaznice se pa bodo morali zglaševati pri presojevalnicah za izdajanje izkaznic, ki so na Kranjskem na sedežu vsakega okrajnega glavarstva. Celotna zaloga je zelo majhna in nikakor ne zadostuje, da bi se moglo zadovoljevati vse ubožne sloje. Upanja ni nikakega, da bi se blago tako hitro dobilo od zunaj, zato se vse prebivalstvo brez razlike opozarja, naj pazi na svojo obleko ter z njo štedi, da bo mogoče prestati teli par kritičnih mesecev. Zglašujejo naj se torej izključno le oni, ki nimajo takorekoč ničesar obleči, ker le v tem slučaju bo mogoča vsaj majhna odpomoč. Nova poslovalnica prične z razdelejevanjem ljudskega blaga te dni in sicer na Kranjskem približno po prejšnjem načinu, glede slovenskega ozemlja na Štajerskem je pa te-

žavneje, ker je treba razdeljevanje šele organizirati, oziroma da se dobi poročilo deželne poslovalnice za Štajersko, na kak način je ona preskrbovala prebivalstvo z ljudskim blagom.

Črna. Članom konsumnega društva v vednost. Dne 15. decembra 1918 se bodo v gostilni g. Krulca izplačevale dividende. Kdor izmed članov želi, da se mu dividende izplačajo, naj se ta dan gotovo oglasi, ker se pozneje dividende več ne bodo izplačevale, temveč se dotičnim članom vpišejo kot obresti v dobro. Onim članom pa, ki še nimajo vplačan ves delež, se dividende vpišejo na delež, to je tembolj potrebno, ker je v interesu konsumnega društva na predlog načelstva zadnji občni zbor sklenil, povišati delež od K 30 na K 50. — S sodružnim pozdravom Franc Prohart, skladiščnik.

Črna. Kakor menda povsod drugod, je bilo tudi v našem rudniku za svinec za časa vojne vposlenih mnogo takih ljudi, katerim strelski jarki očitno niso dišali. Prišli so iz vseh mogočih krajev. Nihče jih popreje ni poznal. Rudarskega dela poprej nikoli niso vršili, ker pa jim je bil rudnik vendarle varnejši kakor pa fronta, zato so si tukaj poiskali zavetišča. Mnogi starejši, izkušeni rudarji so morali vzeti puško na rame, dočim so bili prišleci na varnem, dasi o poklicu rudarji niso imeli prav nobenega pojma. O tem bi se dalo govoriti prav mnogo. Da je bilo to krivično in da to razmerje ni bilo povsem legalno in da cela stvar ni imela vselej čistega ozadja, to menda ni treba še posebej dokazovati. Značilno pa je, da so vsi tisti, ki so se med vojno v tukajšnjem rudniku skrivali, sedaj, ko jim ne preti več nevarnost strelskih jarkov, Bleiberški družbi Union pokazali hrbet. Prav so imeli ti ljudje; niti na misel nam ne pride, da bi jim to premeteno dejanje očitali. Pribiti pa moramo, da je bilo postopanje družbe Union napram svojim starim izkušenim delavcem v tem oziru skrajno nelojalno. Sedaj, ko so vsi ti prehodni delavci odšli, se je število delavstva v tukajšnjem rudniku tako skrčilo, da je rudniška uprava nočne šilte morala popolnoma ustaviti. Na tako hvaležnost družba Union menda ni računala. Zaslužila pa jo je! Nadzorstvenega osebja je sedaj, kar je naravno, več kot treba.

Pridružitev »Splošni delavski zvezi«. (Lj. k. u.) Ko se je že v Trstu italijanska socialno demokratična stranka pridružila »Italijanski socialistični stranki« v kraljestvu, je tudi tržaška interprovincialna komisija strokovnih organizacij sklenila, da se pridruži »Italijanski delavski zvezi« v kraljestvu in vabi vse delavske organizacije, vdružene v komisiji, da se pridružijo zvezam italijanskega kraljestva, vdruženim v »Splošni delavski zvezi« (Confederazione generale del lavoro). Pravtako so pristopile tudi tržaške delavske zadruge nacionalni zvezi italijanskih zadrug v kraljestvu.

Leše. V nedeljo dne 8. t. m. se je tukaj vršil dobro obiskan shod rudarjev. O sedanjih razmerah, ki so nastale zaradi razpada stare Avstrije in pa o nalogah nove države s posebnim ozirom na socialno zakonodajo je poročal sodrug Tokan iz Ljubljane. Spričo popolnoma novih razmer in dejstev je govornik posebej poudarjal potrebo dobre strokovne organizacije, ki jo je vsekakor treba izvesti na celi črti, ker bi delavstvo sicer v novi državi prišlo še manj v poštev kakor je to bilo v stari državi. Da je pravo pogodil, je pričalo burno pritrjevanje navzočih, ki so soglasno izjavljali, da je treba vse tukaj vposlene rudarje privedi v Unijo slovenskih rudarjev. Izražali pa so rudarji tudi željo, naj bi Narodna vlada v Ljubljani vzela čimprej v roke poddržavitev premogovnika v Lešah, ker sicer preti nevarnost, da zaradi prepada rovov in drugih

jamskih naprav postane produkcija v tem premogovniku sčasoma sploh nemogoča. Sedanji lastnik grof Henckel von Donersmark in njegovo obratno vodstvo očitno skuša kar z najmanjšimi stroški premogovnik izropati in potem prepustiti vse skupaj svoji usodi. Geslo te gospode je: »za nami potop«! Dolžnost Narodne vlade pa je, da narodno imetje varuje.

Svetovni pregled.

Položaj. Še vedno se nahajamo v krizi. Življenske razmere se le neznatno izboljšujejo in pričakovati imamo še precejšnjo krizo v prehrani. To je skoro gotova stvar in je prav, če jo že danes povemo, da bomo z njo računali. Take razmere so; sami nimamo blaga, ententa pa ima interes, da varuje v prvi vrsti svoje ljudi. Za Jugoslavijo se osnuje posebna osrednja vlada, v kateri bodo zastopani v prva vrsti Srbi, potem Hrvati in Slovenci. Ali bodo mogli socialisti vstopiti v vlado ali ne, še ni popolnoma gotovo. Vendar pa je naše stališče, da če smo doslej sodelovali v vladi, bo potrebno, da sodelujemo vsaj do volitve v ustavni zbor. Res ne pričakujemo od tega sodelovanja velikih uspehov, toda, če pregledamo vladajoče meščanske stranke, vidimo, da ti sloji nimajo prav nobenega socialnega zmisla in da je vstop naše stranke v vlado potreben, da tam izvojuje, kar bo mogoče, posebno pa, da prepreči marsikaj, kar bi utegnilo še poslabšati naše dosedanje razmere. Gotovo bo tudi nova vlada streljala kozle, o tem nimamo dvoma, a naloga delavskih zastopnikov v vladi in delavskih organizacij bo, da zmanjšajo zlo, ki bi utegnilo biti večje, če bi delavstvo v tej novi vladi ne imelo zastopstva. Mi teh svojih zastopnikov ne bomo kamenjali, ker že vnaprej vemo, da ne bodo mogli storiti mnogo, a podpirali jih bomo, če vstopijo v vlado in kadar bodo zahtevali našo pomoč. V vlade so vstopili socialni demokrati tudi po vseh drugih deželah, in sicer tudi le iz navedenih razlogov. Zdi se nam namreč ta taktika v tem negotovem, trenutku najprimernejša, čeprav ostanemo slej kot prej odločni nasprotniki meščanskih vlad, posebno pa tako nazadnjaških kakor bo naša v Jugoslaviji. Mi ostanemo tudi vbodoče v opoziciji proti vladi tudi v vladi, ker bo vlada sklepala s svojo večino in bo dostikrat odklanjala naše zahteve. Po teh taktičnih navodilih se bomo ravnali, ker to zahtevajo današnje razmere. Ker hočemo, da se nekaj dela za jugoslovanski proletarijat opravi sedaj, ko je to nekoliko lažje, dočim bi potrebovali pozneje morda desetletja, da bi dosegli tiste socialne in politične zahteve, za katere lahko vstvarimo v sedanji prehodni dobi vsaj podlago, na kateri bomo zidali pozneje. — Pogajanja s sosednjimi državami so še vedno le bolj postransko opravilo naše vlade, dasi bi bilo nujno, da se sporazumemo s sosedi. Tudi glede na mirovna pogajanja bi bilo treba rešiti vprašanja prav nujno.

Vojaška dolžnost se odpravi. Reuterjev urad poroča uradno: Angleška vlada bo stavila predlog, da se v celi Evropi odpravi obvezna vojaška dolžnost.

Bolgarji proti Koburžanom. V Ženevi so Bolgarji osnovali poseben komite, na čegar čelu stoji Anton Davidov, in ki ima nalogo, da započne agitacijo proti Koburžanom. V proglasu se zahteva, naj se dinastija Koburžanov takoj odstavi. Odstopiti mora tudi sedanje ministrstvo dr. Malinova. Novo ministrstvo naj se sestavi iz dobrih domoljubov agrarne stranke in drugih neomadeževanih političnih struj. To novo ministrstvo naj smatra za prvo svojo nalogo, da vzpostavi dobre odnose med Bolgarsko in entento. Nadalje naj se prične vlada pogajati glede rešitve balkanskega problema na temelju balkan-

ske federacije. Končno pa naj ta nova vlada pozove na odgovornost in pred sodišče vse krivce narodne katastrofe.

Kako je skrajšana v Rusiji delavna doba. Z dekretom sovjetske vlade je bil v vseh trgovskih in industrijskih podjetjih, kakor tudi v vseh strokah javnega življenja, uveden brezizjemni osemurni, za pisarne pa šesturni delavnik. Vsa podjetja so razdeljena v tri skupine: 1. Podjetja z osemurno delavno dobo. 2. Podjetja s petnajsturno delavno dobo in dvakratno izmenjavo personala. 3. Podjetja z štiriindvajseturno delavno dobo in trojno izmenjavo personala. V soboto bodo uslužbeni delavci le do 2. popoldne, pisarniško osebje le do 4. popoldne.

Ententa proti nemškim delavskim in vojaškim svetom. »Vorwärts« poroča: Ko je priplulo angleško brodovje v nemško vodovje, da nadzira izvedbo pogojev za premirje, je zahteval angleški admiral od predsednika nemške komisije, podadmirala Gotteja, takojšnjo ugotovitev, da ni v komisiji nobenega člana delavskega in vojaškega sveta. Ob začetku seje je to vprašanje ponovil in izjavil, da mu je izrecno prepovedano razpravljati, ako je v komisiji kak član delavskega in vojaškega sveta. Iz nevtralnega inozemstva poročajo vladam posameznih držav, da se bodo Wilson in entente države pogajali samo s tako nemško vlado, ki bo oprta na ljudsko zaupanje, izraženo v svobodnih volitvah. Pripravlja se nota te vsebine.

Zopet tendenčno poročilo o boljševikih. London, 6. dce. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Holandski poslanik v Petrogradu je došel v London. Imel je pogovor z zastopnikom Reuterjevega urada, kjer je svaril delavce vseh dežel zaradi boljševizma, ki bi pomenjal konec civilizacije. Delavski krogi na Ruskem da niso bili nikoli v tako slabem položaju, kakor

Kovinarji!

Dne 22. decembra 1918 ob 9. dopoldne se bo vršila v mestni posvetovalnici v Ljubljani

konferenca zaupnikov

vseh podružnic kovinarske organizacije na Kranjskem, Spodnjem Koroškem in Spodnjem Štajerskem.

Dnevni red: 1. situacijsko poročilo, 2. organizacija in taktika, 3. ustanovitev centralnega društva kovinskih delavcev za Jugoslavijo, 4. odobritev pravil, 5. uvedba obligatnega slovenskega strokovnega glasila, 6. slučajnosti.

Gosti imajo vstop le proti izkaznicam, ki jih dobe pri načelnikih podružnic.

Tajništvo.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 50. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 40 tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 39 prispevek t. l. že poravnani. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

sedaj. Tovarne so uničene in se ne morejo dvigniti brez tujega kapitala. Povsod sta razširjeni nezasišana korupcija in nasilnost. Ko je pred nekoliko tedni zapustil poslanik Petrograd, so trpeli tam lakoto.

»Velepombno« delo mirovne konference . . . Pariz, 7. dec. (Lj. k. u.) »Echo de Paris« piše: Velepombno delo, ki ga morajo na mirovnem kongresu izvesti francoski državniki, je trajna vojaška, politična in gospodarska zveza med Parizom, Londonom in Brusljem. Ta zveza bo ena izmed velikih koristi te vojne.

Volilni red za nemškoavstrijsko konstituanto. (Lj. k. u.) Odsek za volilno reformo se je posvetoval o načrtu volilnega reda za ustavotvorno skupščino, predloženem po državnem svetu. V bistvenem so bile sprejete preuredbe, predlagane po državnem svetu. Glede volilne dolžnosti so kompromisnim potom sklenili, sprejeti v predlogo določbo, naj se prepusti deželnim skupščinam določitev volilne dolžnosti.

Veleindustriji obdolženi veleizdaje. Vsled obtožbe veleizdaje, ki so jo baje zakrivali s tem, da so poizkušali pridobiti entento za zasedbo industrijskega ozemlja, je bilo po večurnem zaslišanju po delavskem in vojaškem svetu v Mühlheimu aretiranih več veleindustrijev in ravnateljev veleindustrijskih podjetij. Aretirane so odpravili v Münster in jih odvedejo odondot v Berlin, kjer se bodo morali zagovarjati.

Nemčija ni naklonjena boljševikom. Berlin, 10. dec. (Lj. k. u.) »Vossische Zeitung« javlja, da so zastopniki ruske sovjetske republike, ki so se hoteli udeležiti centralnega shoda nemških delavskih in vojaških svetov dne 16. dec., prepovedali prihod. K temu pripominja »Morgenpost«: Ta sklep se po današnjih razmerah razume sam po sebi. Preverjeni smo, da bo večina državnega kongresa delavskih in vojaških svetov, ki bo dne 16. t. m. odobraval postopanje vlade.

Zahteve državnih uslužbencev v Nemški Avstriji. (Lj. k. u.) Kakor poročajo listi, je imel odsek državnih uslužbencev 9. t. m. posvetovanje, ki so se ga udeležili tudi zastopniki organizacij nastavljenecv in kjer so se formulirale želje in zahteve. Ukrepi, ki bodo prihodnje dni predloženi državnemu svetu, zahtevajo: 1. naj se izplača enkratni nabavni znesek namesto 1. februarja 1919 že letos decembra 1918 pred božičem; 2. naj se povišajo draginjske doklade od 1. septembra 1916 za 50 odstotkov in naj ostane povišana draginjska doklada veljavna do znižanja cen; 3. naj se povratnikom pri dovolitvi vračuna vojaška službena doba; 4. zahteva se vzgojevalna, draginjska in nabavna doklada za otroke vseh državnih nastavljenecv. Naposled se zahteva ustanovitev provizornih svetov za državne uslužbence.

Sporazum med ogrsko in čehoslovaško vlado glede na promet. Med Ogrsko in čehoslovaško vlado je prišlo do sporazuma o reduem in nemotenem prometu na onem delu nekdanjih madžarskih železniških prog, ki so sedaj v oblasti Čehov. Na progi, ki veže Budimpešto z Nemčijo, je promet popolnoma v redu.

Pariz zahteva 2 milijardi vojne odškodnine. Francoski listi javljajo: Mestna občina v Parizu bo zahtevala od Nemčije dve milijardi frankov odškodnine za poškodbe povzročene vsled zračnih napadov.

Italijanska gospodarska politika v zasedenem ozemlju. Prve dni tega meseca je, kakor že javljeno, začelo v Trstu poslovati več podružnic italijanskih bank iz kraljestva, med temi tudi podružnica prve italijanske emisijske banke »Banca d' Italia«. Ključ zaizmenjavo kron v lire je bil uradno nastavljen, kakor znano, z

krona velja 40 centesimov od lire, odnosno ena lira velja 2 K 50 vin. v pričakovanju, da bo občinstvo hitelo oddajati malovredne krone in zahtevalo lire. Obenem je bilo prepovedano, uvažati ali zbirati papirnate krone. Dejanski pa je dan na dan pri tržaški »Banca d' Italia« velik naval ljudi, ki hočejo izmenjati svoje lire proti kronam. Banka zamenja posamezniku kvečemu sto lir v krone. 5. t. m. je bil naval občinstva, ki je hotelo izmenjati lire v krone, tolik, da je morala tržaška »Banca d' Italia«, ki uraduje do 2. popoldne, zapreti svojo poslovalnico že ob pol 1. popoldne zaradi pomanjkanja kronske valute.

Italijani očitajo Francozom izdajstvo italijanskih interesov. »Corriere della Sera« od 6. t. m. napada angleško in francosko časopisje, češ, da ne podpira dovolj italijanskih zahtevkov po vzhodni obali Jadranskega morja. List protestira proti temu, da se smatra spor med Italijo in Jugoslovani za evropski problem in da se že vnaprej ne priznava Italiji prednosti.

Angleška vojaška misija v Zagrebu. V Zagreb je prispela angleška vojaška misija, obstoječa iz treh generalštabnih častnikov. Misija ima nalogo, da pred vsem ustvari predpogoje za reden promet med Jugoslavijo in ententnimi državami.

Wilson se potrudi, da uveljavi svoja načela? (Lj. k. u.) Po »Lokalanzeigerju« je takoj po prihodu predsednika Wilsona v Pariz pričakovati rešitve vprašanja, ali naj ententa odpošlje svoje čete v Berlin in okolico, da vrše službo vojaške policije. »New Herald« meni, da bo ta zasedba trajala do podpisa mirovne pogodbe. Predsednik Wilson je na potovanju izjavil francoskemu poslaniku v Washingtonu, da se bo v Parizu trudil, svoje postopanje spraviti v sklad z znanimi 14 točkami. Dne 15. januarja 1919 se prično posvetovanja o preliminarnem miru ob navzočnosti nemških zastopnikov.

Wilson o svojem potovanju v Evropo. Predsednik Wilson je izjavil glede svojega potovanja na mirovno konferenco naslednje: Smem li upati, cenjeni gospodje člani kongresa, na Vaše skupno podporo pri nalogah, ki me čakajo onstran morja. Nikakor ne podcenjujem težkih dolžnosti, ki sem jih prevzel nase in sem si tudi svoje velike odgovornosti popolnoma svest. Služabnik naroda sem in ne morem imeti nikakršnih zasebnih misli ali namenov, ako hočem svojo nalogo izvršiti. Odpravljam se na pot, da po svojih najboljših močeh sodelujem pri skupnih pogajanjih in da pripomorem v skupnem delu z drugimi odposlanci zavezniških držav k udeležitvi mirovnih pogodb na mirovni konferenci. Predsednik je zagotavljal, da bo potom žičnega ali brezžičnega brzojava z njim trajna zveza mogoča in da bo njegova odsotnost kolikor le mogoče kratka. Izrazil je končno nado, da mu bo mogoče povrtni se s srečno zavestjo, da mu je bilo dana uresničiti visoke ideale, za katere se je Amerika bojevala.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

S. A. D., rudar v Kočevju: Dopisnico smo prejeli, dobro. List bomo pošiljali na novi naslov. Pošlji denar za vezane letnike in naročnino skupaj K 35, letnike pošljemo potem takoj. Koledar pošlje sodrug Zore, Zdravo!

S. Fr. H., rudar v Lešah: Vrnivši se iz Koroške, sem prejel Tvojo dopisnico. Povedal sem Ti ustno, da znamk (mark) za enkrat ne bo. Opozori člane na današnje nadaljevanje poročila iz »revirnega odbora rudarjev«.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Ivan Tokan.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Franciška ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1—2		Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraljber splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Učitajška tiskarna
LJUBLJANA, Franciška ulica št. 6.
registрована zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd.

Stereotiplja. Litografija.

Ivan Jax in sin.

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za stoni in franko.